

Bloeiend Bedrijf

Nieuwsbrief 4

Het teeltseizoen 2012 is alweer ver gevorderd. Nu is het tijd om de akker-randen van Bloeiend Bedrijf het echte werk te laten doen: populaties nuttige insecten helpen versterken. Vanaf juni staan er bijna 50 veldbijeenkomsten gepland om dat te gaan bekijken. Tijdens die bijeenkomsten bespreken we onder begeleiding van regionale

partners en het Louis Bolk Instituut de hoeveelheid en identiteit van die nut-tige insecten. Ook komen dan de prak-tische kanten van akkerrandbeheer en duurzame gewasbescherming aan bod, onderwerpen waar veel aangeslo-ten ondernemers verschillende metho-den voor uit proberen.

Risicobeleving en akkerbouwplagen: hoe tolerant bent u?

Het doel van Bloeiend Bedrijf is om erva-ring op te doen met nuttige insecten in de akkerbouw. Bloeiende akkerranden kunnen die insecten stimuleren omdat ze vaak nectar en stuifmeel nodig heb-ben. Maar die nuttige insecten hebben ook plaaginsecten nodig, anders ver-hongeren ze! Een bloeiende akkerrand heeft dus geen nut voor een gewas waar absoluut geen lastige insecten in

mogen zitten: gewassen met een "nul-tolerantie". Voor de belangrijkste akkerbouwge-wassen is er geen nul-tolerantie. Er mogen bijvoorbeeld heus wel wat bladluizen in zitten, en dat is essentieel om de nuttige insecten in stand te houden!

Tip: Kijk nog eens naar de schadedrempels in de informatiemap

Bloeiend Bedrijf.nl

Bloeiend Bedrijf is: meer dan 500 landbouwondernemingen en tien-tallen Agrarische Natuurverenigin-gen, landelijk ondersteund door Veelzijdig Boerenland, het Louis Bolk Instituut, ZLTO, BoerenNatuur en De Natuurweide.

Bloeiend Bedrijf wordt vanaf maart 2011 drie jaar gefinancierd door het Ministerie van Economische zaken, Landbouw & Innovatie en het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling. Meer info:

➔ www.bloeiendbedrijf.nl

Bloeiend Bedrijf nieuwsbrieven

Dit is de vierde nieuwsbrief van Bloeiend Bedrijf. In deze nieuws-brieven leest u over hoe het samen-werkingsverband werkt aan bloei-ende akkerranden voor natuurlijke plaagbeheersing. De nieuwsbrief verschijnt zowel digitaal als in ge-drukte vorm. Op www.bloeiend-bedrijf.nl kunt u zich inschrijven op de nieuwsbrief en oudere edities teruglezen.

Wilt u iets in deze nieuwsbrief plaatsen? Neem contact op met Boki Luske:

➔ b.luske@louisbolk.nl

Uit onderzoek en advies zijn objectieve richtlijnen (schadedrempels) naar voren gekomen die aangeven hoeveel lastige insecten er in akkerbouwgewassen mogen zitten. In de praktijk gaat het echter vooral om uw eigen schadedrempel, oftewel uw tolerantie. Sturend hierin is uw eigen risicobeleving. Die kan afhangen van de informatie die u tot uw beschikking hebt. Ook uw eigen ervaring speelt hierin een belangrijke rol. Hoe verschil-

lend akkerbouwers de risico's van plagen beleven blijkt wel uit de eerste resultaten van Bloeiend Bedrijf. Sommige ondernemers blijven preventief spuiten, maar de meerderheid is langs de bloeiende akker-randen kritisch gaan beoordelen of het wel nodig is om tegen insecten te spuiten. Dát is de belangrijkste winst die de Bloeiend Bedrijf deelnemers bieden aan de natuur, de samenleving en het eigen bedrijf!

De Bloeiend Bedrijf informatieklapper

De map biedt deelnemers de helpende hand gedurende het seizoen. De informatieklapper is tot stand gekomen dankzij ervaringen uit het eerste jaar van Bloeiend Bedrijf. Er zit een handzaam werkboekje in, waarmee u stap voor stap ziet wat er genoteerd moet worden voor een goed akkerrandverslag en uw urenverantwoording gedurende het seizoen.

Beslisboom voor bestrijding van schadelijke insecten in granen, suikerbieten en aardappelen

Zitten er veel plaaginsecten in het gewas?

nee

ja

Zijn de natuurlijke vijanden aanwezig?

ja

nee

Overschrijdt de plaagdruk de schadedrempel?

nee

ja

Biedt het omliggende landschap voldoende nectar, stuifmeel en overwinteringsplek?

U hoeft geen bestrijdingsmiddel te gebruiken

Gebruik eventueel een bestrijdingsmiddel om de plaag te onderdrukken

Als u zelf nog niet goed de plaagdruk kunt inschatten, gebruik de handleidingen voor "gewasinspecties" of "scouting"
www.bloeiendbedrijf.nl/gewasinspectie-scouting

Gebruik de zoekkaarten en het veldgidsje Akkernatuur van het Louis Bolk Instituut.
www.bloeiendbedrijf.nl/natuurlijke-vijanden

Gebruik de schadedrempels uit teelthandleidingen om plaagdruk te beoordelen. **www.bloeiendbedrijf.nl/schadedrempels**

Dit kunt u verbeteren met bloeiende akkerranden en meerjarige landschapselementen zoals keverbanken en houtwallen. Geschikte zaadmengsels: **www.bloeiendbedrijf.nl/zaadmengsels**

Zie **www.bloeiendbedrijf.nl/insecticiden-keuze**

In 2011 heeft driekwart van de Bloeiend Bedrijf deelnemers de gewasbescherming verduurzaamd. Meer dan 50% van hen heeft zelfs helemaal geen insecticide hoeven te gebruiken in de gewassen langs de akkerrand. Zie Bloeiend Bedrijf nieuwsbrief #3.

In beeld: Boekweit

De zaadmengsels van Bloeiend Bedrijf zijn er op gericht om nuttige biodiversiteit te stimuleren. In deze rubriek lichten we telkens één soort uit de zaadmengsels toe. Boekweit is een lid van de duizenknoopfamilie, waar bijvoorbeeld ook rabarber en zuringsoorten toe behoren. Vroeger werd het vooral op voedselarme gronden verbouwd waar weinig andere gewassen groeiden, zoals afgebrand hoogveen en schrale zandgronden. Tegenwoordig zijn meststoffen niet meer schaars en is de opbrengst van boekweit te laag om nog rendabel te zijn. Voor bijen en nuttige in-

secten is dat een groot verlies! Boekweit is vanwege de uitbundige, vroege bloei een waardevolle drachtplant die veel nectar produceert. Bovendien zijn de grote zaden goed wintervoedsel voor kleine knaagdertjes en vogels. Daarom zit boekweit in de zaadmengsels van Bloeiend Bedrijf. Misschien dat het in de toekomst ook weer ontdekt wordt als akkerbouwgewas, bijvoorbeeld op de armere zandgronden.

➔ www.bloeiendbedrijf.nl/zaadmengsels

In Bloeiend Bedrijf hebben we gemerkt dat boekweit het vooral goed doet op de zandgronden. De randen kleuren helemaal wit in het voorjaar.

Insecticiden en bijensterfte

De oorzaak van de hoge wereldwijde bijensterfte is een complexe optelsom van verschillende niet-dodelijk factoren, blijkt uit een recente stroom van wetenschappelijke berichten. Doorslaggevende resultaten zijn maart 2012 gepubliceerd in de vooraanstaande tijdschriften *Science* en *Nature*.

Uit het onderzoek blijkt dat aanraking met gewasbeschermingsmiddelen een belangrijke sleutelrol speelt in bijensterfte, maar wel in combinatie met andere factoren zoals ziekten en een gebrek aan drachtplanten. Voor akkerbouwers dus genoeg aanknopingspunten om het tijt te helpen keren.

Zoekkaart nuttige insecten

De "Akkernatuur" boekjes zijn zo populair dat we gewerkt hebben aan een goedkoper alternatief. Het is een zoekkaart voor nuttige insecten waarmee de meest voorkomende nuttige insecten gemakkelijk te herkennen zijn. De zoekkaart kan bijvoorbeeld uitgedeeld worden tijdens een demonstratiebijeenkomst op uw bedrijf.

Doorkijkje naar ondergrondse biodiversiteit

Ook in de bodem zijn tal van nuttige beestjes te vinden die bijdragen aan een bloeiend landbouwbedrijf. Variërend van microscopische bacteriën tot grote regenwormen kan er in 1 hectare landbouwgrond wel 2,5 ton aan bodemleven zitten. Alle organismen bij elkaar zijn essentieel voor de bodemkwaliteit. In Drenthe loopt nu het project "Beter boeren met biodiversiteit" (BBB). Hierin versterken akkerbouwers het bodemleven en de bodemkwaliteit door aanpassingen te maken in hun bodembewerking, gewaskeuze en bemesting.

➔ www.bodemacademie.nl
of bij Marleen Zanen,
m.zanen@louisbol.nl

Uitgelicht: ANOG

Agrarische Natuurvereniging Oost Groningen; kortweg ANOG is in 2003 ontstaan uit een gezamenlijk initiatief van een aantal boeren. Na jaren van het verplicht braken van een deel van productieve akkerbouwgronden zagen deze boeren een 'ongecontroleerde' en 'onevenwichtige' toename van diverse planten, waaronder veel onkruiden. Inmiddels telt de vereniging ruim 330 (boeren) leden en enkele donateurs. Het werkgebied is ca 120.000 ha groot en de ANOG is coördinator voor de Provincie Groningen. Zo verzorgt de ANOG diverse natuur- en landschapsregelingen voor de provincie en werken zij mee aan een pilot van het ministerie van Economische zaken, Land-

bouw en Innovatie (EL&I) ten behoeve van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) dat vanaf 2014 gaat gelden. ANOG leden willen graag laten zien dat zij met hun bedrijf naast een fatsoenlijke ondernemersbeloning ook onze woon-, werk- en leefomgeving koesteren. Want wat is er nu mooier om als deelnemer te kunnen ervaren dat door een kleine aanpassing in de bedrijfsvoering, je de kosten kan verlagen, er waardering is vanuit de omgeving voor hetgeen wat je doet, en een toename van waardevolle dieren en planten kunt realiseren?

➔ www.ANOG.nl

In beeld: Groene perzikluis

Bladluizen worden veel gezien in de akkerbouw. Echter, niet alle bladluizen zijn even schadelijk, dat is afhankelijk van de soort en het gewas. Een voorbeeld van zo'n schadelijke soort is de Groene perzikluis. Net als de meeste andere bladluizen hebben ze "winterwaarden" en "zomerwaarden". De Groene perzikluis heeft als winterwaard allerlei *Prunus* soorten (o.a. kers, appel). Vooral de Amerikaanse vogelkers is belangrijk voor de overwintering.

In het voorjaar komen de eitjes in de winterwaard uit en vermenigvuldigen de luizen zich zonder daarvoor te hoeven paren. Daarna verspreiden ze zich naar

Sluipwesp parasiteert een Groene perzikluis

de "zomerwaarden", en dat kunnen heel veel gewassen zijn, zoals suikerbieten en aardappels. Daar richten ze zuigschade aan op vers blad en kunnen ze verschillende virussen overdragen, zoals de vergelingsziekte in suikerbieten (Zwarte bonenluis doet dat niet). Na het teeltseizoen vliegen ze terug naar de winterwaarden om te paren en eitjes te leggen.

Voor de twitteraars: #bloeiendbedrijf

Het is u vast niet ontgaan, steeds meer uitwisseling en communicatie vindt plaats via sociale media op internet. Vanuit Bloeiend Bedrijf willen we de twitteraars onder ons oproepen om gebruik te maken van de hashtag #bloeiendbedrijf. Zo komen alle tweets over dit onderwerp bij elkaar te staan en kunnen we deze ook op de website laten verschijnen.

➔ #bloeiendbedrijf

De volgende nieuwsbrief staat voor september 2012 gepland. Heeft u ideeën of andere bijdragen voor de volgende nieuwsbrief? Laat het ons gerust weten.

Contact:

Dr. Merijn Bos, Louis Bolk Instituut
Hoofdstraat 24, 3972 LA Driebergen
t: 0343-523860 / m.bos@louisbolk.nl

Ir. Dave Dirks, Veelzijdig Boerenland
Richard Holkade 22, 2033 PZ Haarlem
t: 06-41132609 / dirks@veelzijdigboerenland.nl

Teksten: Merijn Bos, Boki Luske, Marleen Zanen, Dave Dirks, Fokko Buining

Fotografie: Anna de Weerd, Merijn Bos, Boki Luske, Marleen Zanen, Koppert Biological Systems, Anne-lijn Steenbruggen

Layout: www.fingerprint.nl

➔ www.bloeiendbedrijf.nl